

YATIRIM TEŞVİK BELGESİNE İSTİNADEN GÜMRÜK VERGİSİ MUAFİYETİ KAPSAMINDA MAKİNE VE TEÇHİZAT İTHALİ

Cevdet BOZKURT*

I. GİRİŞ

Bilindiği üzere, gümrük vergisi, dış ticaret yapan iki veya daha fazla ülke arasında mal ve hizmetlerin ülkeye girişlerinde o ülkenin aldığı para ve parasal değerleri ifade etmektedir. Mevcut durum itibarıyla, ülkemizin uyguladığı gümrük vergisi oranları Ekonomi Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca imzalanan İthalat Rejimi Kararı¹ ile belirlenmektedir.

Yatırım teşvik uygulamalarında ise, ağırlıklı olarak Ekonomi Bakanlığınca yapılan düzenlemeler ön plana çıkmakla birlikte, Gümrük ve Ticaret Bakanlığınca hazırlanan bazı düzenlemelerin de bulunduğunu söyleyebiliriz. Bu çerçevede, 2012/3305 sayılı Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkındaki Karar başta olmak üzere, anılan düzenlemeye dayanılarak hazırlanan alt düzey hukuki metinler ışığında yatırım teşvik uygulamalarının şekillendiğini ilkesel olarak belirtebiliriz.

Söz konusu Kararın amacı ise anılan Kararda; kalkınma planları ve yıllık programlarda öngörülen hedefler doğrultusunda tasarrufların katma değeri yüksek yatırımlara yönlendirilmesine, üretim ve istihdamın artırılmasına, uluslararası rekabet gücünü artıracak ve araştırma- geliştirme içeriği yüksek bölgesel ve büyük ölçekli yatırımlar ile stratejik yatırımların özendirilmesine, uluslararası doğrudan yatırımların artırılmasına, bölgesel gelişmişlik farklılıklarının azaltılmasına, kümelenme ve çevre korumaya yönelik yatırımlar ile araştırma ve geliştirme faaliyetlerinin desteklenmesine ilişkin usul ve esasları belirlemek şeklinde formüle edildiğini görmekteyiz.

Teşvik sistemi ve destek unsurları ise mezkûr Kararın 4'üncü maddesinde yer almakta olup, buna göre teşvik sistemi; genel, bölgesel, büyük ölçekli ve stratejik yatırımların teşviki uygulamalarından oluşmaktadır. Genel teşvik uygulamaları ise; "Gümrük vergisi muafiyeti, Katma Değer Vergisi (KDV) istisnası, Gelir vergisi stopajı desteği (6 ncı bölgede gerçekleştirilecek yatırımlar için) ile Sigorta primi işveren hissesi desteği (tersanelerin gemi inşa yatırımları için)" ni kapsamaktadır.

* Gümrük ve Ticaret Bakanlığı İç Denetçisi

1 Söz konusu Rejim Kararı ekinde vergi oranlarına ilişkin listeler bulunmaktadır.

Bu bağlamda, ilk olarak yatırım malı ve yatırım teşvik belgesi kavramlarını tanımlayacak olursak; Yatırım malı, bina ve arsa hariç, teşvik belgesi kapsamı mal ve hizmet üretimi için kullanılan her türlü makine ve teçhizat, tesisat ve yatırım cinsine bağlı olarak mefruşat gibi sabit harcamaları kapsamakta iken; Yatırım teşvik belgesi ise, Yatırımın karakteristik değerlerini ihtiva eden, yatırımın bu değerler ve tespit edilen şartlara uygun olarak gerçekleştirilmesi halinde üzerinde kayıtlı destek unsurlarından istifade imkânı sağlayan, Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Bakanlar Kurulu Kararı'nın amaçları doğrultusunda gerçekleştirilecek yatırımlar için düzenlenen belgeye karşılık gelmektedir.

Yatırım teşvik belgesi kapsamında yurt dışından temin edilecek yatırım malı makine ve teçhizatın, İthalat Rejim Kararı'nda belirtilen gümrük vergisinden muaf olarak temin edilebildiğini, bu muafiyete ilişkin düzenlemenin ise, 15.06.2012 tarih ve 2012/3305 sayılı Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkındaki Karar'ın 9. maddesi ile yapıldığını ilk aşamada dile getirebiliriz.

Diğer taraftan, 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu gereğince, teşvik belgesine haiz yatırımcıların teşvik belgesi kapsamında yapacakları makine ve teçhizat ithalinin katma değer vergisinden istisna olduğunu vurgulayabiliriz. Ayrıca, teşvik belgesi konusu makine ve teçhizatın tamamının veya bir kısmının finansal kiralama yoluyla da teminin mümkün olduğunu ve belli koşullarda gümrük vergisi muafiyeti ve katma değer vergisi istisnası desteklerinden yararlanabileceğini ifade edebiliriz.

II. YATIRIM TEŞVİK BELGESİYLE SAĞLANAN GÜMRÜK VERGİSİ MUAFİYETİ

Üst kısımda dikkat çektiğimiz üzere, 2012/3305 sayılı Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkındaki Karar ile “teşvik belgesi kapsamındaki yatırım malı makine ve teçhizatın ithali”, yürürlükteki İthalat Rejimi Kararı gereğince ödenmesi gereken gümrük vergisinden muaf tutulmuştur. Dolayısıyla yatırım teşvik belgesi kapsamında gümrük vergisi muafiyeti uygulanabilmesi için, belge kapsamında temin edilecek yatırım mallarının “makine ve teçhizat” niteliği taşıması gerekmektedir. “Makine ve teçhizat”ın tanımı ise 69 seri no.lu KDV Genel Tebliği ile yapılmıştır.

Söz konusu KDV Genel Tebliği'nde makine ve teçhizat, “amortismanına tabi iktisadi kıymet niteliği taşıyan ve mal ve hizmet üretiminde kullanılan

sabit kıymetler” olarak tanımlanmıştır. Ancak, gümrük vergisi muafiyeti “makine ve teçhizat” niteliği taşımayan bazı mallar için de uygulanabilmektedir.

Bu çerçevede, “Otomobil ve hafif ticarî araç yatırımlarında yatırım dönemi içerisinde kalmak kaydıyla monte edilmemiş haldeki (CKD) aksam ve parçaların ithali ve Gemi ve elli metrenin üzerindeki yat inşa yatırımlarında tekne kabuğu ithali” yürürlükteki İthalat Rejimi Kararı gereğince ödenmesi gereken gümrük vergisinden muaf tutulmuştur. Söz konusu malların “makine ve teçhizat” kapsamına girmemesi sebebiyle KDV Kanunu’nun 13/d maddesi kapsamında KDV istisnası uygulanmamaktadır.

Benzer bir şekilde, otomobil üretimi yapan yatırımcıların ithal edeceği otomobiller için de gümrük vergisi muafiyeti uygulanabilmektedir. Şöyle ki; otomobil üretimine yönelik olarak asgari 100.000 adet/yıl kapasiteli yeni bir yatırım yapılması veya mevcut tesislerin kurulu kapasitelerinin en az 100.000 adet/yıl artırılması halinde, teşvik belgesinde kayıtlı sabit yatırım tutarının yüzde yirmisinin gerçekleştirilmesini müteakip, yatırım süresi içerisinde olmak kaydıyla gümrük vergisine tabi olmaksızın yatırımcılara A, B ve C segmentlerinden otomobil ithaline izin verilebilmektedir.

Teşvik belgesi kapsamında ithaline izin verilen toplam otomobil sayısı, belgede kayıtlı ilave kapasitenin yüzde %15’inin aşamamaktadır. Ancak, belge kapsamında motor üretiminin de yer alması halinde, motor üretim kapasitesinin yüzde %15’i kadar daha (motor üretim kapasitesinin, otomobil üretim kapasitesinden fazla olması durumunda otomobil kapasitesi dikkate alınır) yukarıda belirtilen segmentlerden ilave otomobil ithaline izin verilebilmektedir.

Teşvik belgesi kapsamında; “Otobüs, Çekici (Euro normlarına uygun yeşil motoru haiz olanlar hariç), Mobilya, Motorbot, Kamyon (off-road truck tipi karayoluna çıkması mümkün olmayan kaya tipi damperli kamyonlar hariç), Transmikser, Beton santrali, Forklift ve Beton pompası” temini ise gümrük vergisi muafiyeti kapsamı dışındadır.

Her ne kadar sayılan yatırım malları, makine ve teçhizat niteliği taşısa da gümrük vergisi muafiyetinden faydalanamamaktadır. Ancak, bu durum anılan malların KDV istisnası desteğinden faydalanamayacağı anlamına gelmemektedir. Ayrıca, makine ve teçhizat bedelinin yüzde beşine kadar yedek parça, gümrük vergisi muafiyeti sağlanmaksızın ithal edilerek sabit yatırım tutarına dahil edilebilmektedir.

Bununla birlikte, yukarıda açıklanan kapsama giren kullanılmış makine ve teçhizatın yatırım teşvik belgesi kapsamında ithal edilmesi ve gümrük vergi muafiyetinden faydalandırılması mümkün bulunmaktadır. Bu çerçevede, “münferit kullanılmış makine ve teçhizatın ithali” ve “kullanılmış komple tesisin ithali” olarak iki ayrı düzenleme olduğunu söylemek mümkündür.

Bu kapsamda, İthalat Rejimi Kararı uyarınca ithali mümkün olan kullanılmış veya yenileştirilmiş makine ve teçhizat (karayolu nakil vasıtaları hariç) ile İthalat Rejimi Kararının 7’nci maddesi uyarınca ithaline izin verilen makine ve teçhizat yatırım teşvik belgesi kapsamında temin edilebilmektedir. Yatırım teşvik belgesi kapsamında temin edilmek istenen kullanılmış makine ve teçhizatın “Eski, Kullanılmış veya Yenileştirilmiş Olarak İthal Edilecek Maddelere İlişkin Tebliğ” eki listede yer almaması halinde, Ekonomi Bakanlığı İthalat Genel Müdürlüğü’nden söz konusu makine ve teçhizatın İthalat Rejimi Kararı uyarınca ithaline izin verildiğine dair bir yazı alınması gerekmektedir.

Kullanılmış komple tesis kapsamındaki tesislerin ithaline yönelik talepler ise Ekonomi Bakanlığı Teşvik Uygulama ve Yabancı Sermaye Genel Müdürlüğüne proje bazında değerlendirilmektedir. Kullanılmış komple tesis taleplerinin değerlendirilebilmesi için yatırımcıların, tesise ait makine ve teçhizatın model ve imal yıllarını da gösterir dökümlü fatura veya proforma fatura asılları ile birlikte Bakanlığa müracaat etmeleri gerekmektedir. Bakanlıkça görevlendirilecek personelin komple tesisin bulunduğu ülkede yapacakları ekspertiz neticesinde uygun görülmesi halinde, kullanılmış komple tesisin teşvik belgesi kapsamında ithaline izin verilebilmektedir.

Yatırım teşvik belgesi kapsamında kullanılmış münferit makine ve teçhizat ya da kullanılmış komple tesisin ithalinin uygun görülmesi halinde Ekonomi Bakanlığınca yatırım teşvik belgesi ve ithal makine ve teçhizat listesi üzerine ilgili şerhler derç edilir. Ancak, baskı, basım, matbaa, tekstil, hazır giyim ve konfeksiyon yatırımlarına yönelik teşvik belgeleri kapsamında kullanılmış veya yenileştirilmiş makine ve teçhizat ithal edilememektedir.

Teşvik kapsamında yatırımcılara çeşitli vergi avantajları sağlanmakta olup, bu bağlamda; Teşvik belgesi kapsamındaki yatırım malları ile otomobil ve hafif ticari araç yatırımlarında yatırım dönemi içerisinde kalmak kaydıyla CKD aksam ve parçaları (başka bir yerde montaj edilmek üzere demonte parçalardan oluşan makine ve teçhizatı) ile gemi ve 50 metrenin üzerindeki yat inşaat yatırımları ile ilgili tekne kabuğu ithali, yürürlükteki İthalat Rejimi Kararı gereğince ödenmesi gereken gümrük vergisinden muafır.

Ancak, toplam ithal makine ve teçhizat bedelinin %5'ini geçmemek kaydıyla yedek parçaların, otobüs, çekici (Euro normlarına uygun yeşil motoru haiz olanlar hariç), treyler (frigorifik olanlar hariç), mobilya, yat, motor bot, kamyon (offroad-truck tipi ile kara yoluna çıkması mümkün olmayan kaya tipi damperli kamyonlar hariç), transmikser, beton santrali, forklift ve beton pompasının teşvik belgesi kapsamında ithal edilmesi halinde yürürlükteki İthalat Rejimi Kararında öngörülen oranlarda gümrük vergisi tahsil edilir.

Ayrıca, yatırım süresi içerisinde kambiyo mevzuatında yer alan ödeme şekillerinden herhangi biri ile ithalat işlemlerine başlanılmış ve bedeli kısmen veya tamamen ödenmesine rağmen, ithalatı gerçekleştirilmemiş makine ve teçhizatın ithali, yatırım süresinin bitiş tarihini izleyen dört ay içerisinde, gümrük idarelerince gümrük vergisi muafiyeti uygulanmak suretiyle izin verilir.

III. TEŞVİK UYGULAMALARININ KAPSAMI VE ÖNEM ARZ EDEN DİĞER HUSUSLAR

Teşvik uygulamaları açısından yukarıda yer verilen bilgilere ilave olarak, gümrük idarelerince, teşvik kararlarına istinaden düzenlenen teşvik belgesi kapsamı yatırım eşyasının ithaline ilişkin yükümlülerce yapılacak taleplerde, teşvik belgesi ile yurt dışından temin edilecek makine ve teçhizat listesinin aslı aranması gerektiğini ilk olarak ifade edebiliriz. Bu belgeler olmadan beyannamenin tescil ve kabul işlemi yapılmaz. Herhangi bir nedenle teşvik belgesi ve yurt dışından temin edilecek makine ve teçhizat listesi asıllarını, tescil ve kabul sırasında ibraz edemeyen yükümlülere, bu belgelerin noter tasdikli örnekleri bir dilekçe ekinde kabul edilir. Ancak, tahakkukun tebliğine kadar gerekli meşruhat verilmek üzere bu belgelerin asıllarının ibrazı zorunludur. İbraz edilmemesi durumunda ithal işlemi tamamlanmaz. Beyannamenin tescili ve kabulü sırasında beyan edilen eşyanın, yurt dışından temin edilecek makine ve teçhizat listesinde kayıtlı olması gerekir. Aksi takdirde, söz konusu eşya belge kapsamında değerlendirilmez.

Teşvik belgesinin sayı ve tarihi ile bu belgeye dayanak teşkil eden BKK sayısını ile ithali gerçekleştirilen eşyanın, yurt dışından temin edilecek makine ve teçhizat listesinde kayıtlı olduğu sıra numarası beyannameye yazılması ve ayrıca, yatırım teşvik belgesinin ve yurt dışından temin edilecek makine ve teçhizat listesinin birer örneğinin diğer belgelerle birlikte beyannameye eklenmesi gerekir. Tescil ve kabul memurunca, teşvik belgesinin geçerli olup

olmadığı ve beyan edilen eşyanın yurt dışından temin edilecek makine ve teçhizat listesinde kayıtlı olup olmadığı kontrol edilerek uygunluğu halinde beyannamenin tescil ve kabul işlemi yapılır.

Yatırım teşvik belgesi kapsamında getirilen ve mavi hatta² işlem gören beyannameler kapsamı eşya hariç olmak üzere muayene ile görevli memurca eşyanın tespiti ve tahakkuku yapıldıktan sonra uygunluğunun görülmesi durumunda, yurt dışından temin edilecek makine ve teçhizat listesinin aslına gerekli meşruhat düşülerek yükümlüye iade edilir. Fatura ile yurt dışından temin edilecek makine ve teçhizat listesi arasında kıymet ve miktar yönünden farklılık bulunması halinde ise;

- Kıymete yönelik kalem bazında %50'ye kadar (50 dahil) farklılık için, 4458 sayılı Gümrük Kanununun 23 ila 31 inci maddeleri³ de göz önüne alınmak kaydıyla yurt dışından temin edilecek makine ve teçhizat listesinin üzerinde herhangi bir düzeltme yapılmasına gerek kalmadan ithal işlemi, fatura kıymeti esas alınarak gerçekleştirilir.
- %50'yi aşan farklılıklar için yurt dışından temin edilecek makine ve teçhizat listesinde teşvik belgesini düzenleyen ilgili merci tarafından Ekonomi Bakanlığı veya ilgili sanayi odası) gerekli düzeltme yapıldıktan sonra işlem sonuçlandırılır.
- %50'yi⁴ aşan fazlalığa isabet eden katma değer vergisi ve varsa gümrük vergisinin yükümlü tarafından peşin ödenmesinin talep edilmesi durumunda yurt dışından temin edilecek makine ve teçhizat listesinde herhangi bir değişikliğe gerek kalmadan bu tutarlar tahsil edilerek, it-halata izin verilebilir.

Menşe (kaynak) ülke farklılığında, yurt dışından temin edilecek makine ve teçhizat listesinin üzerinde herhangi bir düzeltmeye gidilmeden işlem tamamlanır. Öte yandan, 4458 sayılı Gümrük Kanunu uyarınca; gümrük idaresince tescil edilmiş veya kabul edilmiş beyanname, ait olduğu eşyanın vergileri ve para cezalarından dolayı taahhüt niteliğinde beyan sahibini bağlayacağından, teşvik belgeli işlemlerde de beyanla beyan konusu eşyanın birbirine uyumlu olması esastır. Ancak beyanla beyan konusu eşyanın uyumuna karşın, yurtdı-

2 Mavi hat; eşyanın veya buna ilişkin yazılı beyan ve ilgili belgelerin veya ticari belge ve verilerin sonradan kontrol edildiği hattır.

3 Gümrük Kanununun söz konusu maddeleri, gümrük kıymetinin belirlenmesine ait esasları düzenlemektedir.

4 Önceki Kararda bu oranların %30 olarak belirlendiğini ve bu yeni düzenlemenin yükümlüler lehine olduğunu vurgulayabiliriz.

şından temin edilecek makine ve teçhizat listesi ile beyan olunan eşya arasında nitelik yönünden farklılık bulunması durumunda söz konusu listenin beyana uygun olarak teşvik belgesini düzenleyen ilgili merci tarafından Ekonomi Bakanlığı veya ilgili sanayi odası) düzeltilmesini müteakip işlem ikmal edilir.

Teşvik belgesi almak üzere müracaat edilmiş, ancak teşvik belgesine bağlanmamış yatırımlara ilişkin makine ve teçhizatın ithaline, Ekonomi Bakanlığının uygun görüşüne istinaden Gümrük ve Ticaret Bakanlığınca verilen talimata istinaden gümrük idarelerince gümrük vergisi ile katma değer vergisinin toplam tutarı kadar teminat alınmak suretiyle de müsaade edilebilir. Teminatla ithalatta, bir defada verilecek teminat süresi azami altı aydır. Teminat süresi içerisinde kesin ithalat için gerekli işlemler tamamlanmamış ise, süre uzatımı için müracaat edilir. Teminatın başlangıç tarihi, eşyanın serbest dolaşıma giriş tarihidir. Ayrıca, yatırımcının, teminatın çözümü için teminat süresi içinde teşvik belgesi ve eki ithal makine ve teçhizat listesi ile birlikte Gümrük ve Ticaret Bakanlığına müracaat etmesi gerekir. Aksi takdirde, teminat irat kaydedilir.

Daha önce ifade ettiğimiz gibi, İthalat Rejimi Kararı uyarınca yayımlanan “Eski, Kullanılmış veya Yenileştirilmiş Olarak İthal Edilebilecek Maddelere İlişkin Tebliğ” hükümleri uyarınca kullanılmış olarak ithal edilen makine ve teçhizatın amacı dışında kullanılması veya satılması halinde, sağlanan destek unsurları ilgili mevzuat çerçevesinde geri alınır. Söz konusu makine ve teçhizat, kullanılmış komple tesis kapsamında temin edilmiş ise 4 ay içerisinde ihraç edilir veya gümrüklerce yapılacak tüm masraflar yatırımcı tarafından karşılanmak suretiyle tasfiye edilmek üzere gümrüklere terk edilir(www.ekonomi.gov.tr).

Yatırım tamamlama vizesi yapılmış teşvik belgesi kapsamındaki makine ve teçhizatın, devir, satış, ihraç veya kiralanması, söz konusu yatırım mallarının teminini müteakip beş yılı doldurmuş olması hâlinde serbesttir. Ancak, söz konusu satışların işletmenin asgarî beş yıl süre ile faaliyette bulunmasını engelleyecek mahiyet taşıması gerekir.

Diğer taraftan; tamamlama vizesi yapıp yapılmadığına bakılmaksızın beş yılını doldurmamış makine ve teçhizatın yatırımın bütünlüğünün bozulmaması kaydıyla veya bütünü ile birlikte, teşvik belgeli bir başka yatırım için devri, teşvik belgesi olmayan bir başka yatırımcıya satışı, ihracı, kiralanması Ekonomi Bakanlığının iznine tabidir. Aynı şekilde, teşvik belgesi kapsamında temin edilen makine ve teçhizatın, üretilecek mal veya hizmetlerin teşvik belgesi sahibi yatırımcı tarafından satın alınması ve bu durumu belgeleyen sözleşme-

nin ibrazı koşuluyla diğer bir yatırımcıya bedelsiz olarak geçici bir süre için verilmesi veya kiralanması, Ekonomi Bakanlığının iznine tabidir.

Tamamlama vizesi yapılmamış veya tamamlama vizesi yapılmış olmakla birlikte beş yılını doldurmamış makine ve teçhizata satış izni verilebilmesi için yatırımın bütünlüğünün bozulmaması şartı aranır. Bu tür durumlarda satış izni verilen makine ve teçhizata uygulanan destek unsurları tahsil edilmez. Ancak yatırımcının teşvik belgesinin satış iznini müteakip diğer nedenlerle iptali hâlinde izin verilen makine ve teçhizata uygulanan destek unsurları ilgili mevzuatı çerçevesinde kısmen veya tamamen geri alınır. Beş yıllık süreyi doldurmamış makine ve teçhizatın tamamlama vizesinin yapılıp yapılmadığına bakılmaksızın izinsiz satıldığına tespit edilmesi hâlinde satışı yapılan makine ve teçhizat ile ilgili tahsil edilmeyen gümrük vergisi ve katma değer vergisi tahsil edilir. Teşvik belgesi kapsamında temin edilen makine ve teçhizata Ekonomi Bakanlığınca verilen devir, satış, ihraç ve kiralama izinlerinin Gümrük ve Ticaret Bakanlığına iletildiğini belirtebiliriz.

IV. SONUÇ

Yukarıdaki açıklamalardan görüldüğü üzere; yatırımcıların, gümrük vergisi muafiyetinden faydalanabilmeleri için öncelikle Ekonomi Bakanlığı ya da Bakanlığın yetkilendirdiği idareler tarafından düzenlenmiş bir yatırım teşvik belgesine sahip olmaları gerekmektedir. Ekonomi Bakanlığı veya yetkili idare, yürürlükte bulunan “Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Karar” hükümleri çerçevesinde, yatırım teşvik belgelerine ekli ithal makine ve teçhizat listesinde hangi kalemlerin gümrük vergisi muafiyetinden faydalanabileceğine ilişkin bir şerhin ilk aşamada düşülmesi söz konusu olmaktadır.

Ancak ithal edilmek istenen makine ve teçhizatın kullanılmış münferit makine ve teçhizat hüviyeti taşıması ve bu makine ve teçhizatın “Eski, Kullanılmış veya Yenileştirilmiş Olarak İthal Edilecek Maddelere İlişkin Tebliğ” eki listede yer almaması halinde Ekonomi Bakanlığı İthalat Genel Müdürlüğü’nden alınmış uygunluk yazısının ayrıca ibraz edilmesi gerekmektedir.

Sonrasında ise, gümrük idaresinde görevli tescil ve kabul memurunca, teşvik belgesinin geçerli olup olmadığı ve beyan edilen eşyanın ithal makine ve teçhizat listesinde kayıtlı olup olmadığı kontrol edilerek uygunluğu halinde beyanname tescil edilerek kabul işlemi yapılır. Muayene ile görevli memurca eşyanın tespiti ve tahakkuku yapıldıktan sonra uygunluğunun görülmesi du-

rumunda, ithal makine ve teçhizat listesinin aslına gerekli meşruhat düşülerek yükümlüye iade edilir

Gerek yürürlükte olan karar ve tebliğ, gerekse daha önceki karar ve tebliğ hükümleri gereğince teşvik belgesi kapsamında yurt dışından getirilerek serbest dolaşıma sokulan makine ve teçhizatın tümünün veya bir bölümünün ithal tarihi üzerinden istinat ettiği karar ve tebliğlerde belirtilen süre geçmeden izinsiz olarak satışı, devri veya temlikinin tespiti halinde ithalat sırasında uygulanan destek unsurları 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun çerçevesinde geri alınmaktadır.

Teşvik belgesi kapsamı makine ve teçhizatın devir, satış, ihraç ve kiralama işlemlerinde gümrük idarelerince; Ekonomi Bakanlığınca devir, satış, ihraç ve kiralama işlemlerine ilişkin verilen izinde, herhangi bir müeyyide ön görülüp görülmediği hususuna da dikkat edilir. Müeyyide ön görülmüş olması hâlinde Gümrük Kanunu ve teşvik mevzuatı uyarınca gerekli işlemler yapılır. Devir konusu makine ve teçhizata ait serbest dolaşıma giriş beyannamesi üzerine şerh düşülür ve devir alan firmadan, tüm yükümlülüklerin yerine getirileceğine dair taahhütname alınır. Ayrıca, yatırımcı firma unvanı değişikliğinde, bu firmaya ait yatırım teşvik belgesi kapsamında yapılan ithalat işlemlerine ilişkin ithal belgeleri üzerine yeni firma unvanı işlenir.

Öte yandan, ithal makine ve teçhizatın tümünün veya bir bölümünün ithal tarihi itibarıyla süre dolmadan izinsiz olarak satışı, devri veya temlik ile ilgili fiillerin 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu çerçevesinde değerlendirilmesi gerektiğinden, teşvik belgesinin iptal edildiği veya belge kapsamındaki makine ve teçhizat için destek unsurlarının kaldırıldığı hallerde; yararlanılan destek unsurlarının 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkındaki Kanun hükümleri çerçevesinde tahsili sağlanır. Aynı şekilde, kullanılmış olarak ithal edilen makine ve teçhizatın amacı dışında kullanılması veya satılması hâlinde sağlanan destek unsurları ilgili mevzuat çerçevesinde geri alınarak, söz konusu makine ve teçhizat gümrük idaresine iade edilir.

Bunlarla birlikte, yatırımcıların haklı bir neden olmaksızın, tahsis amacına yönelik olarak ithal ettikleri eşyayı, ithal amacı dışında yatırım teşvik belgesinde belirtilen şartlara aykırı veya izinsiz olarak kullandıkları veya sattıklarının tespiti halinde, 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanununa muhalefet nedeniyle suç duyurusunda bulunulacağı ve ayrıca, belirtilen eylemden dolayı aynı zamanda ceza koyan diğer yasa hükümlerinin ihlalinin söz konusu olması

halinde, bu yasa hükümleri uyarınca da işlem yapılacağı bilinmesi gerekir.

Son olarak, KKDF mevzuatı uyarınca, kabul kredili, vadeli akreditif ve mal mukabili ödeme şekillerine göre yapılan ithalatta Kaynak Kullanımını Destekleme Fonu (KKDF) kesintisi oranının % 6 olarak tespit edildiğini, ancak yatırım teşvik belgesi kapsamında sağlanan bir destek unsuru olmamasına rağmen belge kapsamında 1 yıl ve daha uzun vadeli yapılan ithalatlarda KKDF kesintisi yapılmadığı hususuna dikkat çekmek isteriz.

KAYNAKÇA

Ekonomi Bakanlığı (15.06.2012). **2012/3305 sayılı Yatırımlarda devlet yardımları hakkında karar**. Ankara Resmi Gazete (28328 sayılı)

Ekonomi Bakanlığı (16.06.2012 tarihli). **2012/1 sayılı Yatırımlarda devlet yardımları hakkında kararın uygulanmasına ilişkin tebliğ**. Ankara:- Resmi Gazete (28329)sayılı

<http://www.ekonomi.gov.tr>

<http://www.gtb.gov.tr>